

Att vara eller inte vara en (riktig) man

MÄNNISKOR FÄSTER SIG VID DE MEST skiftande saker när de ser en pjäs, läser en bok, ser ett konstverk. Vi kan ibland tycka att det är märkligt att andra inte ser sådant vi själva tycker är så uppenbart, sådant som finns mitt framför näsan på en.

När det gäller teater ser vi förstås olika uppsättningar som färgar vår syn på pjäsen och ibland undrar man om man sett samma pjäs. Inget ont i det. Vem vill se samma uppsättning om och om igen?

När det gäller *Macbeth* kan vi i detta nummer läsa om olika tolkningar och synsätt, både på pjäsen och olika roller. Delvis har de påverkats av den tid de gjordes i. Att Ingmar Bergmans uppsättning 1944 gav ett klart politiskt budskap är inte konstigt. På samma sätt är det logiskt att en pjäs sätts upp av flera när det känns att den ligger i tiden. Inte bara inom teatern får olika människor precis samma idé ungefär samtidigt.

Shakespeares pjäser har fördelen att de inte bara handlar om en enda sak. Även om vi kan se ett huvudtema, finns där också en mängd andra saker som man kan fästa sig vid.

I *MACBETH* ÄR MANLIGHET kanske inte något tema, men likafullt spelar det en väsentlig roll.

Visserligen är det många som hävdar att lady Macbeth är den som är upphov till allt ont i pjäsen, att Macbeth bara blir ett redskap. Även om han inte är särskilt nödbedd, så är ett av lady Macbeths vapen just ifrågasättandet av hans manlighet:

"Vad var det då för djur jag hörde på den gången du la fram din plan för mig? Då, när du tordes det, då var du man; vill du bli mera än du var, då måste du bli än mera man ..." (akt, scen 7)

Hon kallar honom feg och vek och vill i nämnda scen visa sin egen styrka, när hon berättar vilka hemska saker hon skulle kunna göra med ett barn (*"Jag har ammat och jag vet ..."*)

Lady Macbeth har kallats okvinnlig, vilket i det här sammanhanget skulle betyda hård, orädd och kall när det verkligen gäller. Än idag är 'okvinnlig' något av det sista många kvinnor vill bli kallade, precis som män inte vill vara 'omanliga'.

Även om omanlig betyder något annat idag än på Shakespeares tid,

måste vi tillstå att Lady Macbeths vapen fungerar utmärkt på män än idag. Även om vi inte behöver visa vår manlighet genom att mörda, kan vi räkna upp ett otal tillfällen där lady Macbeths vapen fungerar.

EN ANNAN ASPEKT PÅ MANLIGHET i *Macbeth* får Macduff stå för när han får det hemska beskedet att *'din borg är tagen, dina barn, din hustru är slaktade som djur...'*

"Bär sorgen som en man", säger Malcolm, varpå Macduff svarar:

Det ska jag göra men också känna sorgen som en man. Jag måste minnas att det fanns nånting som var det käraste jag hade ..."

Ingen omanlig reaktion kan man tycka idag, men ändå en protest mot den manliga värld han levde i.

Jag såg ett mycket gripande spel av just den scenen i *Macbeth - alla dör på slutet* på Teater Halland i Varberg. Jimmy Lindström spelade Macduff och i god improvisationsstil vände han sig mot publiken, mot en mor med sitt spädbarn, när han sa sin replik. Så hade jag aldrig upplevt den scenen förut. Mycket bra, otroligt gripande!

Roland Heiel, ordförande

Bli medlem i

Shakespearesällskapet

Du får tidskriften Shakespeare fyra gånger per år.

Sätt in årsavgiften på pg 133 24 78 - 5 eller maila till shakespearesallskapet@yahoo.se

Enskild medlem: 150 kr

Skolor, företag, teatrar mm: 250 kr

Om man är under 20 år: 50 kr

Stödmedlem: 250 kr

Tillägg för adress utomlands: 75 kr

Teckning: Anna Lägermo